

19. 10. 2017

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Změna právní úpravy předběžného opatření

Dne 30. září 2017 nabyl účinnosti[1] zákon č. [296/2017](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (dále jen „Novela“).

Obecně k cílům Novely ve vztahu k předběžnému opatření

Jak se uvádí v důvodové zprávě k Novele (dále jen „**Důvodová zpráva**“),[2] mezi hlavní cíle Novely patří, mimo jiné:

- odstranění nedostatků občanského soudního řádu, které se vyskytly v praxi;
- odbřemenění dovolacího soudu;
- posílení regulační funkce soudních poplatků;
- odstranění nedostatků zákona o zvláštních řízeních soudních, které se vyskytly v praxi; či
- implementace rozsudků Evropského soudu pro lidská práva a rozsudku Ústavního soudu.

Ve vztahu k institutu předběžného opatření, jehož změny budou v tomto článku přiblíženy, je pak cílem Novely:

„[...] zamezit zneužívání institutu předběžného opatření – zejména v opakovaných případech, které směřují k téže věci a požadují, aby byly poměry účastníků upraveny stejně nebo obdobně;

...

implementovat závěry rozhodovací praxe Evropského soudu pro lidská práva.“[3]

Konkrétně pak Novelou dochází:

- k zavedení doplatku jistoty v případě opakovaného podání návrhu na nařízení předběžného opatření;[4] a
- k vytvoření opravného prostředku proti předběžným opatřením, která pozbyla účinků nebo byla zrušena.[5]

K zavedení doplatku jistoty v případě opakovaného podání návrhu na nařízení předběžného opatření

Podle občanského soudního řádu dosud platilo, že navrhovatel v případě podání návrhu na nařízení předběžného opatření musel v souladu s ustanovením § 75b odst. 1 občanského soudního řádu složit jistotu ve výši 10.000 Kč, pokud se jednalo o tzv. nepodnikatelský soudní spor, resp. 50.000,- Kč v případě, že se jednalo o soudní spor mezi podnikateli vyplývající z jejich podnikatelské činnosti.[6]

V praxi nicméně často docházelo a dochází k tomu, že návrhy na nařízení předběžného opatření jsou podávány účelově s cílem omezit povinnou stranu více, než je s přihlédnutím k okolnostem případu nutné, resp. s cílem zajistit navrhovateli pozornost médií v rámci soudních řízení, která jsou vedena proti veřejně známým subjektům. U takových návrhů však zájem navrhovatele na zajištění mediální pozornosti či na šikaně protistrany zpravidla převažuje nad zájmem podat návrh důvodný, jehož cílem není pouze zneužití práva. Bohužel není výjimkou, že k podávání takových nedůvodných

návrhů na nařízení předběžného opatření, kterými současně dochází ke zneužití práva navrhovatelem, dochází opakovaně.[7]

Ministerstvo spravedlnosti ČR, jsa si vědomo uvedené skutečnosti, tak shledalo jako nezbytné umožnit zvýšení jistoty, kterou je třeba složit současně s podáním návrhu na nařízení předběžného opatření, a to v případech:

- kde jde o opětovný návrh na nařízení předběžného opatření;
- podaný ve věci týčž účastníků;
- přičemž je z obdobných důvodů požadována stejná nebo obdobná zatímní úprava poměrů mezi účastníky.[8]

Pro případy, kdy navrhovatel podává opakovaný návrh na nařízení předběžného opatření, nicméně tak činí na základě jiných důvodů či za účelem úpravy jiných zatímních poměrů mezi účastníky, se novelizované znění ustanovení § 75b odst. 1 občanského soudního řádu dle Důvodové zprávy neuplatní, pokud navrhovatel jiné důvody a jiné zatímní poměry ve svém opětovném návrhu zřejmě vymezí.[9] V takovém případě by rozhodující soud doplatek jistoty navrhovateli uložit neměl.

Novelizované ustanovení § 75b odst. 1 občanského soudního řádu bude tedy nově znít následovně:

*„K zajištění náhrady škody nebo jiné újmy, která by vznikla předběžným opatřením, je navrhovatel povinen složit nejpozději ve stejný den, kdy podal u soudu návrh na nařízení předběžného opatření, jistotu ve výši 10 000 Kč a ve věcech týkajících se vztahů mezi podnikateli vyplývajících z podnikatelské činnosti ve výši 50 000 Kč. Dospěje-li předseda senátu k závěru, že složená jistota zjevně nepostačuje k zajištění náhrady škody nebo jiné újmy, která by vznikla předběžným opatřením, **anebo že jde o opětovný návrh na nařízení předběžného opatření, který ve věci týčž účastníků požaduje z obdobných důvodů stejnou nebo obdobnou zatímní úpravu poměrů**, vyzve navrhovatele bezodkladně, aby do 3 dnů složil doplatek jistoty ve výši, kterou stanoví s přihlédnutím k okolnostem případu. Podalo-li návrh na předběžné opatření více navrhovatelů, jsou povinni jistotu a doplatek jistoty složit společně a nerozdílně.“*

Osobně jsem však k novelizovanému znění výše citovaného ustanovení spíše skeptický, neboť jeho formulace narušuje účel zavedení jistoty jako takové. Ostatně, jak z návětí výše citovaného ustanovení vyplývá, **slouží jistota k zajištění náhrady škody nebo jiné újmy, která by vznikla předběžným opatřením**. Pokud by se tedy v případě opětovného návrhu na nařízení předběžného opatření, kterým je ve věci týčž účastníků z obdobných důvodů požadována stejná nebo obdobná zatímní úprava poměrů, mělo skutečně jednat o jistotu, nebylo, dle mého názoru, novelizace třeba. Jak se totiž ve výše citovaném ustanovení i před Novelou uvádělo - dospěje-li předseda senátu k závěru, že složená jistota zjevně nepostačuje k zajištění náhrady škody nebo jiné újmy, která by vznikla předběžným opatřením, vyzve navrhovatele bezodkladně, aby do 3 dnů složil doplatek jistoty ve výši, kterou stanoví s přihlédnutím k okolnostem případu. **Možnost zvýšení jistoty tedy byla v občanském soudním řádu obsažena.**

Novelizované znění ustanovení § 75b odst. 1 občanského soudního řádu tak spíše evokuje snahu o zavedení jakéhosi dalšího soudního poplatku za specifický druh návrhu na nařízení předběžného opatření. Tento závěr o zavedení dalšího soudního poplatku je podpořen i skutečností, že pokud dochází k opětovnému podání návrhu na nařízení předběžného opatření, který ve věci týčž účastníků požaduje z obdobných důvodů stejnou nebo obdobnou zatímní úpravu poměrů, **zjevně již k podání takového návrhu v minulosti neúspěšně došlo a nemělo by tedy hrozit, samozřejmě při respektování zásady zakotvené v ustanovení § 13 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů,[10] že soud o návrhu rozhodně**

diametrálně odlišným způsobem.

Nelze rovněž odhlédnout od skutečnosti, že předseda senátu, který musí dle novelizované dikce ustanovení § 75 odst. 1 občanského soudního řádu k závěru o tom, že jde o opětovný návrh na nařízení předběžného opatření, který ve věci týchž účastníků požaduje z obdobných důvodů stejnou nebo obdobnou zatímní úpravu poměrů, dospět, není ve stanovování výše doplatku jistoty zákonným způsobem omezen, vyjma samozřejmě relativně neurčitého pojmu, kterým jsou okolnosti případu.

Výše uvedená faktická absence horní hranice doplatku je pak pro navrhovatele o to problematičtější ve spojení s relativně krátkou lhůtou v délce 3 dnů (a to včetně dnů pracovního klidu) ode dne obdržení soudní výzvy k úhradě doplatku, která je navrhovateli poskytnuta ustanovením § 75b odst. 1 občanského soudního řádu, neboť nesložení doplatku ve stanovené lhůtě může pro navrhovatele znamenat zrušení již nařízeného předběžného opatření.[11]

Faktickou nedostatečnost právní úpravy doplatku jistoty k zajištění náhrady škody nebo jiné újmy, která by vznikla předběžným opatřením, tak Novela modifikací ustanovení § 75b odst. 1 občanského soudního řádu neřeší.

K vytvoření opravného prostředku proti předběžným opatřením, která pozbyla účinků nebo byla zrušena

Další změna související s institutem předběžného opatření, která je Novelou zaváděna, je reakcí na rozhodovací praxi Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“), který České republice v rámci své rozhodovací praxe vytkl, že nemá účinný prostředek nápravy v případě, že je usnesení, kterým se nařizuje předběžné opatření, zrušeno s ohledem na to, že pominuly důvody, pro které bylo nařízeno.[12]

ESLP formuloval požadavek na to, aby byl odvolací soud v případě rozhodování o odvolání proti usnesení o nařízení předběžného opatření oprávněn určit, že napadené usnesení o nařízení předběžného opatření je nezákonné, přestože bylo zrušeno nebo se stalo jinak bezpředmětným.

Na uvedený požadavek ESLP proto Novela reaguje tak, že dochází k zavedení opravného prostředku směřujícího proti nařízenému předběžnému opatření, které však již pozbylo účinků či bylo zrušeno. O takovém opravném prostředku proti uvedeným předběžným opatřením bude nově soud rozhodovat deklaratorním výrokem konstatujícím jeho případnou nezákonnost.

Konkrétně Novelou dochází k zakotvení nového ustanovení § 220a do občanského soudního řádu, které zní následovně:

„(1) Odmítne-li odvolací soud odvolání z důvodu, že napadené usnesení o předběžném opatření pozbylo účinků, zaniklo nebo bylo zrušeno podle § 77 odst. 2, současně určí, že bylo nezákonné, byl-li by jinak dán důvod pro jeho zrušení.

(2) Při určení toho, zda napadené usnesení o předběžném opatření bylo nezákonné, vychází odvolací soud ze skutkového a právního stavu v době vydání napadeného usnesení.“

Možnost rozhodnout deklaratorně o uvedeném odvolání proti předběžnému opatření se dle Důvodové zprávy zavádí i z toho důvodu, aby byl k dispozici titul k náhradě škody nebo jiné nemajetkové újmy podle zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů.[13]

Dle ustanovení § 77a odst. 1 občanského soudního řádu totiž platí, že:

*„Zaniklo-li nebo bylo-li zrušeno nařízené předběžné opatření z jiného důvodu než proto, že návrhu ve věci samé bylo vyhověno, nebo proto, že právo navrhovatele bylo uspokojeno, **je navrhovatel povinen nahradit škodu a jinou újmu každému, komu předběžným opatřením vznikla. Této odpovědnosti se navrhovatel nemůže zprostit, ledaže by ke škodě nebo k jiné újmě došlo i jinak.**“*

Zákon tedy v uvedeném případě stanoví objektivní odpovědnost navrhovatele za škodu s jedinou možností liberace.

V odborné literatuře se v této souvislosti uvádí, konkrétně viz Svoboda, K., Smolík, P., Levý, J., Šínová, R. a kol: Občanský soudní řád. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 254 - 255, že:

*„Ustanovení § 77a je speciálním ustanovením ve vztahu k odpovědnosti státu za škodu podle § 8 odst. 2 OdpŠk, podle něhož stát odpovídá za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím vykonatelným bez ohledu na právní moc, pokud rozhodnutí bylo zrušeno nebo změněno na základě řádného opravného prostředku, tzn. v případě odpovědnosti za škodu nebo jinou újmu způsobenou nařízeným předběžným opatřením **nese místo státu odpovědnost výhradně navrhovatel předběžného opatření a odpovědnost státu za škodu způsobenou předběžným opatřením podle OdpŠk je vyloučena, a to platí i tehdy, jestliže odvolací soud změnil předběžné opatření tak, že návrh na jeho nařízení odmítl (rozsudek NS sp. zn. 29 Cdo 3137/2007).**“*

Pokud se nicméně navrhovatel dle ustanovení § 77a odst. 1 občanského soudního řádu liberuje, pak se v Důvodové zprávě uvádí, že v případě, že by bylo předběžné opatření:

*„[...] které je v době rozhodování o odvolání již zrušené, zaniklo nebo které jinak pozbylo účinků, vydáno za okolností, kdy by jinak byl dán důvod k jeho zrušení, **lze se s úspěchem domoci náhrady škody na státu.**“*

Aktuálně platnou koncepci odpovědnosti za nezákonné předběžné opatření, která je založena na odpovědnosti navrhovatele, se pak v Důvodové zprávě napříště navrhuje prolomit subsidiaritou odpovědnosti státu. Stát má být dle Důvodové zprávy odpovědný za nezákonné předběžné opatření, nelze-li se domoci odpovědnosti k náhradě škody či jiné újmy po navrhovateli, který se ze své objektivní odpovědnosti liberoval.[14]

Mgr. Aleš Nerada

[1] S výjimkou ustanovení části páté čl. VIII bodů 2 až 15 Novelu, kterou se mění zákon č. [6/2002](#) Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších

zákonů, ve znění pozdějších předpisů, která nabývají účinnosti prvním dnem osmnáctého kalendářního měsíce následujícího po vyhlášení Novely; k vyhlášení Novely došlo dne 15. 9. 2017.

[2] Důvodová zpráva k Novele je zveřejněna na internetových stránkách k dispozici >>> [zde](#). [cit. 2017-9-19].

[3] Viz stranu 27 Důvodové zprávy.

[4] Viz stranu 22 a násl. Důvodové zprávy.

[5] Tamtéž.

[6] V této souvislosti považuji za vhodné připomenout, že výše jistot byla původně vyšší, když novela občanského soudního řádu č. [59/2005](#) Sb., účinná od 1. 4. 2005, zavedla jistotu za návrh na nařízení předběžného opatření ve výši 50.000,- Kč v nepodnikatelských sporech, resp. 100.000,- Kč ve sporech mezi podnikateli v obchodních věcech.

[7] Srovnej Legs.: Další novela občanského soudního řádu. Právní rozhledy, 2016, 15-16, s. II.

[8] O obdobný důvod nepůjde například tehdy, kdy je návrh na nařízení předběžného opatření podložen zcela jinými skutkovými okolnostmi.

[9] Viz stranu 119 Důvodové zprávy.

[10] Dle uvedeného ustanovení platí, že „Každý, kdo se domáhá právní ochrany, může důvodně očekávat, že jeho právní případ bude rozhodnut obdobně jako jiný právní případ, který již byl rozhodnut a který se s jeho právním případem shoduje v podstatných znacích; byl-li právní případ rozhodnut jinak, má každý, kdo se domáhá právní ochrany, právo na přesvědčivé vysvětlení důvodu této odchylky.“

[11] Viz k uvedenému ustanovení § 77 odst. 2 věta druhá občanského soudního řádu.

[12] Viz k uvedenému stranu 121 Důvodové zprávy a především § 84 ve spojení s § 50–52 rozsudku ESLP č. 43643/10 ze dne 11. prosince 2014, Hanzelkovi proti České republice.

[13] Viz k uvedenému stranu 30 Důvodové zprávy.

[14] Tamtéž.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)
- [Nejvyšší soud a forma smlouvy o smlouvě budoucí: krok zpět v ochraně právní jistoty?](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Spoluvlastnictví a správa společné věci](#)
- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)